

HABER

SİBEL ATİK satik@ekonomist.com.tr

Genç nüfus fırsatı sona mı eriyor?

Enflasyonun önlenemez yükselişi ve demografik değişim, iş gücü piyasasının dinamiklerini de etkiledi. Asıl sorunun demografik kriz olduğuna işaret eden iş dünyasının temsilcileri ve akademisyenler, Türkiye'nin genç nüfus fırsat penceresinin kapanmaması gerektiğine dikkat çekiyor.

Istanbul, Cumhuriyet tarihinin en büyük tersine göç dalgalarından birini geçen yıl yaşadı. 252 bin kişi İstanbul'dan başka illere göç ederken, bunun en büyük nedeni ise enflasyon canavarıyla artan hayat pahalılığı oldu. Enflasyonun önlenemez yükselişi ve demografik değişim, iş gücü piyasasının dinamiklerini de derinden etkiledi. Geçen yıl 55 yaş üstü çalışan sayısı yüzde 52, 65 yaş üstü çalışan ise yüzde 54 artış gösterdi. Bu rakamlar EYT'lilerle birlikte 16 milyona yakın emeklinin ek gelir arayışına girdiğinin en önemli göstergesi oldu. Gençler ve kadınlar iş gücü piyasasında hak ettiği yeri alamazken, emekliler de ek gelir yaratmak hedefiyle iş gücü piyasasının önemli bir aktörü olmaya doğru gidiyor. Fakat iş dünyası ve akademisyenler asıl tehlikenin demografik kriz olduğuna işaret ediyor. İş dünyasının temsilcileri Türkiye'nin hep genç nüfusuyla öndeyken artık nüfus artış hızının durağanlaşması ve yaş ortalamasının artmasının ciddi bir tehlike olduğuna dikkat çekerek, bu gelişmeyi bir fırsat penceresinin kapanması açısından kritik buluyor.

"DURUM KRİTİK"

Son beş yılda yaşlı nüfusu yüzde 21,4 artarak 8 milyon 722 bin oldu. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı ise 2018 yılında yüzde 8,8 iken, 2023 yılında bu oran yüzde 10,2'ye yükseldi.

Geçen ayki **Istanbul Sanayi Odası (İSO)** Meclis toplantısında da **sanayi** perspektifinden nüfustaki değişim ele alındı. 2019'da binde 13,5 olan Türkiye nüfus artışının 2020'de binde 5'e gerilediğini ifade eden **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**, yıllık nüfus artış hızının 2022'de binde 7,1 iken, 2023'te çok dramatik

YAŞ GRUPLARINA GÖRE TÜRKİYE İŞ GÜCÜ PİYASASI

Yaş grubu	Nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücüne dahil olmayan
15 - 19	6.397	1.806	1.542	264	4.288
20 - 24	6.476	3.589	2.912	676	2.149
25 - 54	36.804	25.137	23.022	2.114	11.319
55 - 64	8.662	3.316	3.134	182	5.252
65 ve üzeri	8.723	1.049	1.021	28	7.522
TOPLAM	67.061	34.897	31.631	3.264	30.530

Kaynak: TÜİK, Prof.Dr. Levent Şahin

bir şekilde binde 1,1'e düş-tüğüne işaret ediyor.

"Durum ciddi. Özellikle genç nüfustaki eğilimlerin bu açıdan dikkatli incelenmesi gerektiğini düşünüyoruz" diyen Bahçivan, artan genç işsizliği ve gelecek kaygılarının gençlerin aile kurma, çocuk sahibi olma konusunda da daha temkinli olmaya ittiğine vurgu yapıyor. Bahçivan, "Gelecek yıllarda nüfusta yaşlanma eğiliminin belki öngörül-

lenden de hızlı gerçekleşebileceğini göz ardı etmemek gerekiyor. Bu yaşlanma sürecini 'orta gelir tuzağı' riski altında yaşamamız halinde, bizleri önemli dezavantajların beklediği de açık" uyarısında bulunuyor.

HAZIR GİYİMDE İSTİHDAM ALARMI

Hazır giyim sektörü, tekstil ve perakendeye birlikte 1,8 milyon kişiye istihdam sağlıyor. Bu haliyle istihdamın en büyük sağlayıcılarından biri olan hazır giyim ve tekstilde iş gücü piyasasındaki değişimden ciddi etkilendi. Son iki yıldır büyük şehirlerde artan ve çok yüksek hale gelen yaşam maliyetleri nedeniyle diğer şehirlere göç yaşandığını aktaran Türkiye Giyim **Sanayicileri Derneği (TGSD)** Başkanı Ramazan Kaya, **sanayinin** bu göçten en olumsuz etkilenen kesim olarak hem beyaz hem de mavi yakalı istihdamı kaybettiğini anlatıyor.

Türkiye'de demografik dinamikler içinde yaşlı nüfusun artmasının yanı sıra yüksek enflasyonun da istihdam piyasasını çok olumsuz etkilediğini belirten Kaya, "Özellikle emek yoğun hazır giyim sektöründe yüksek istihdam maliyetleri ana sorun olmaya devam ediyor. İkinci sırada ise **sanayide** çalışacak eleman sıkıntısı geliyor" diyor.

ERDAL
BAHÇIVAN
İSO BAŞKANI

3 milyon genç ne işte ne okulda

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı **Şekib Avdagiç**, 3 milyona yakın gencin ne işte ne okulda olduğunu söylüyor. "Bizim ne yapıp edip Türkiye'de ne işte ne okulda olan 3 milyona yakın gencin 1 milyonunu iş dünyasına çekmemiz lazım" diyen Avdagiç, bu genç nüfusun ya girişimci ya çalışan ya da profesyonel olarak iş dünyasına entegre etmenin hayati olduğunu kaydediyor. İTO olarak alt yazılım branşında donanımlı insan yetiştirmek için SoftİTO projesini hayata geçirdiklerini belirten **Şekib Avdagiç**, şunları aktarıyor: "Çocuklarımızı eğitip bu işe monte edemiyorsak sistemi gözden geçirmemiz gereken bir durum var. Eğitim planlamamızı gözden geçirmeliyiz. 81 ilimizin her birinde üniversite var. Bu politikamızı, bölümleri güncellemeliyiz."

Türkiye'de istihdam piyasası bir yandan genç nüfusun katılımına ihtiyaç duyarken, diğer yandan sayıları giderek artan yaşlı nüfusun çalışma ihtiyacı da artıyor. İstanbul Üniversitesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Murat Şeker, 2040 yılında kadar emeklilerin toplam nüfusa oranının ikiye katlanacağını söylüyor. Şeker, bu süreçte düşük emekli maaşıyla geçinmek zorunda kalacak kişi sayısının ikiye katlanacağını, bu nedenle emekli istihdam politikası geliştirmek gerektiğini söylüyor.

"İŞ GÜCÜ KRİZİ İÇİNDEYİZ"

Öte yandan nüfustaki yaş ortalamasının artmasıyla bir fırsat penceresinin de kapanmak üzere olduğunu kaydeden Şeker, "Bir demografik krizin içerisindeyiz. Hızla yaşlanan bir nüfus var. Doğurganlık azalıyor, demografik fırsat penceresi kapanıyor, aile hanelerinin payı düşüyor ve emeklilik kriziyle karşı karşıyayız" diyor. Geçen yıl nüfus artışının binde 1,1 seviyesinde gerçekleştiğini ve Türkiye'de nüfus artışının 92 binde kaldığını dile getiren Şeker, şu görüşleri dile getiriyor:

"Bir önceki yıl bu rakam 600 bindi. Ortalama yaş 2007'de 28-29 iken, şimdi 34'e geldi. Doğurganlık oranlarında dip noktayı 2050'de görmemiz bekleni-

yor. Diğer taraftan iş gücü piyasasını sosyal, eğitim ve istihdam politikalarımız desteklemiyor. Değişen koşullarda gençlerin istihdamdan beklentileri değişti. Kadınların ise ev içi yüklerinin azaltılması ve çocuk bakımı sorununun çözülmesi gerekiyor."

PROF. DR. MURAT ŞEKER
İSTANBUL
ÜNİVERSİTESİ
İKTİSAT BÖLÜMÜ
ÖĞRETİM ÜYESİ

"FIRSATI İYİ KULLANAMIYORUZ"

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. İsmet Koç ise, "Nüfus artışı hızlı bir şekilde yükseldiği için nüfusa yeni bireylerin katılması, iş gücü çağına ulaşmaları ve iş gücüne katılmaları; demografik fırsat penceresinin tanımıdır. Asya ülkeleri bu fırsatı değerlendirip başarı elde ediyorlar. Ancak Türkiye'nin ne yazık ki bu fırsatı iyi kullanmadığını görüyoruz" diyerek kritik tabloyu ortaya koyuyor. 85,4 milyona kadar ulaşan nüfusun artık durağanlaştığını ve bugünden bakıldığında 100 milyonluk nüfusa ulaşma ihtimalinin çok azaldığını belirten Koç, Türkiye'de nüfusun 92 milyon civarına ulaşacağını ve ardından hızla düşeceğini söylüyor.

"HALA BİR ŞANSIMIZ VAR"

Buna karşın, Türkiye'nin hala iş gücü piyasasındaki dezavantajları giderebileceğini ve demografik sorunları çözebileceğini düşünenler de var. İstanbul Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Levent Şahin, "Demografik fırsat penceresinin 2040'lı yıllarda kapanacağı düşünülürse, bu fırsatı hala yakalayabileceğimizi düşünüyorum" diyor. Genç işsizlik sorununun yalnızca Türkiye'de değil, bütün dünyada yaşandığına işaret eden Şahin, şunları söylüyor: "İş gücü, nüfus ve eğitim politikalarının entegre bir şekilde kurgulanması gerekiyor. Üniversite ve sanayi iş birliğinin arzu edilen seviye olmadığını görüyoruz. Ancak bu noktada üniversitelerin yaşadığı bir ikileme değinmek gerekiyor. Üniversiteler entelektüel bilgi birikiminin arttırıldığı yerler mi olmalı, yoksa eleman yetiştirme zorunluluğu olan yerler mi? Bu sorunu çözen ülkelerde orta öğretim ve üniversite bağının iyi kurgulandığını görüyoruz."

